

ГОВОРИМО З ДІТЬМИ ПРО РІЗНОМАНІТТЯ:

всі різні, але всі рівні

ГОВОРИМО З ДІТЬМИ

ПРО РІЗНОМАНІТТЯ: всі різні, але всі рівні

Сучасний світ — цікавий, різноманітний. Кожна людина в ньому унікальна та цінна. Саме таку картину світу може опанувати дитина вже в дошкільному віці та сформувати необхідне для становлення особистості розуміння різноманіття та рівності. Якщо ми навчимо малюків ставитися до відмінностей із повагою, то долучимося до виховання покоління, яке не лише прийматиме різноманітність, а й бачитиме в ній силу.

Дошкільники часто ставлять запитання батькам та педагогам: «А чому?». Також серед цих запитань можуть бути такі, які стосуються кольору шкіри, зросту, мови, можливостей інших людей, особливо якщо ці особливості є вирізняльними. Діти висловлюють свої спостереження про відмінності не з осудом, а з цікавістю, тому важливо пояснити їм, що всі люди унікальні і що це чудово.

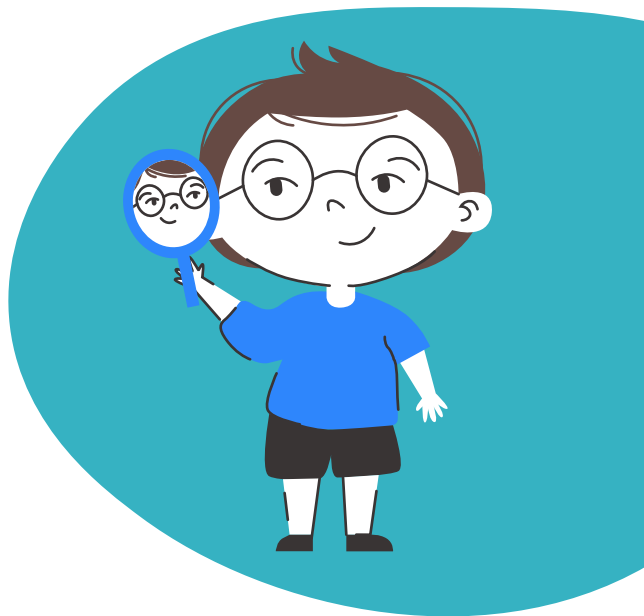
ЩО ТАКЕ РІЗНОМАНІТТЯ

Як пояснити маленьким дітям поняття «різноманіття»? Спочатку це може здаватися складним завданням. Але якщо розібратися, то різноманіття — це просто відмінності! Відмінності в усьому: кольорі, розмірі, зрості, формі, характері, етнічному походженні, звичках, віросповіданні та способі життя. Насправді значно складніше знайти щось, у чому люди не є різноманітними.

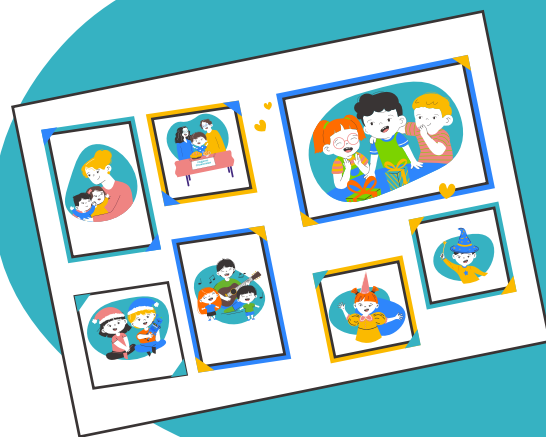
Як діти починають знайомитися з різноманіттям? Перший крок до розуміння цього поняття — це усвідомлення власної унікальності.

ВПРАВА «ДЗЕРКАЛО». Запропонуйте дітям роздивитися себе в дзеркалі та прокоментувати, що саме вони бачать: якого кольору їхнє волосся (воно хвилясте чи рівне, довге чи коротке), якого кольору очі, якої форми ніс. Нехай кожна дитина розкаже про себе, а в кінці обговорить усе сказане. (В нас можуть бути схожі риси, наприклад, очі однакового кольору, але чи це робить нас однаковими?)

ТВОРЧА РОБОТА «ЯКИЙ / ЯКА Я?». Підготуйте для кожної дитини шаблон тіла людини та запропонуйте намалювати обличчя, волосся, вибрати тон шкіри, одяг. Обговоріть результати. Утворіть «ланцюжок» з цих фігурок і розмістіть у такому місці, щоб діти їх бачили та могли милуватися своїми роботами.

ВПРАВА «Я ВМІЮ НАЙКРАЩЕ». Візьміть ватман чи інший великий аркуш паперу. Запитайте в дітей, що їм вдається робити дуже добре, та запишіть відповіді на ватмані. Нехай діти вклеять своє фото поруч. У такий спосіб ви створите колективну роботу, у якій буде видно відмінність кожного та кожної з групи, а також будуть підкреслені таланти дітей.

ГРА «І ЦЕ КЛАСНО». Діти стають в коло. Кожен по черзі розповідає про те, що любить робити або що вдається робити найкраще. Після розповіді кожної дитини всі разом говорять фразу «І це класно» та показують жест «палець угору». Так у групі створюватиметься атмосфера підтримки.

ВПРАВА «КВІТКА».

- ◆ Запропонуйте дітям уявити себе якоюсь квіткою і попросіть її намалювати. «А якою квіткою була б мама (тато)?» Зверніть увагу дітей, що всі вони малювали квіти, але всі квітки вийшли різні, як і люди.
- ◆ Підсумуйте: на галявині ростуть різні квіти, і всім їм є місце. Усі квіти різні, але всі важливі. Так і люди своїм різноманіттям створюють гарний візерунок. Немає кращих і гірших.

«ТЕАТР ШКАРПЕТОК». Об'єднайте дітей у групки по троє. Вдягніть на руку собі й запропонуйте вдягнути дітям кольорову шкарпетку. Запропонуйте дати цим героям імена та поспілкуватися у групах від їхнього імені, щоб вони познайомилися й розповіли про себе. Використовуйте прикметники («гарний», «яскравий», «помітний», «блискучий» тощо). Потім розпочніть «розмову шкарпеток».

Під час подібних ігор діти досліджують:

- ◆ Які види спорту вони люблять.
- ◆ Які в них хобі.
- ◆ Які мультфільми вони дивляться.
- ◆ Які їхні улюблені іграшки.
- ◆ Яка їхня улюблена їжа.

«**МОЯ СІМ'Я**» . Поміркуйте разом із дітьми, чи всі сім'ї однакові. В когось є братики й сестрички, а в когось немає. Деякі діти живуть із мамою й татом, інші — з бабусею або опікунами. Підготуйте разом із дітьми проєкт «Моя сім'я», де діти зможуть намалювати свої родини та розказати про них іншим дітям у групі. Також можна залучити батьків до цієї діяльності, запропонувавши підготувати вдома разом з дитиною фото сім'ї чи родинне дерево.

ДІТИ ТА ІНКЛЮЗІЯ: ЯК ПОЯСНИТИ СКЛАДНЕ ПРОСТИМИ СЛОВАМИ

Сучасна освіта базується на принципах інклюзії, що означає рівний доступ до навчання та розвитку для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей чи потреб. Одним із важливих аспектів цього процесу є розмови з дітьми про відмінності між людьми, зокрема про людей з інвалідністю.

Поясніть дітям, що люди бувають різного зросту, мають різний колір волосся, здібності й можливості. Хтось бігає дуже швидко, а хтось краще малює. Дехто пересувається на кріслі колісному, а хтось користується слуховим апаратом. Але всі ми — однакові у своїх бажаннях дружити, гратися та навчатися.

Ключовим у спілкуванні про людське різноманіття є використання правильної термінології. Слід використовувати коректні формулювання, наприклад, «люди з особливими потребами» замість «інвалід», «крісло колісне» замість «інвалідний візок». Така термінологія відображає повагу до гідності кожної людини та допомагає уникати стереотипів чи образ. (Більше про коректні формулювання можна прочитати у «Довіднику безбар'єрності».)

Наповнюйте ігровий куточок ляльками та фігурками, які мають різні особливості (ляльки на кріслі колісному, фігурки з протезами рук чи ніг, ляльки з окулярами або слуховими апаратами, іграшкові персонажі з різними типами шкіри, волосся, різної статури).

Такі іграшки не повинні бути якось виділені чи розміщуватися окремо — вони мають бути частиною звичайної гри поруч з іншими ляльками, машинками чи м'якими іграшками. Це допомагає дітям зрозуміти, що відмінності між людьми — це не щось особливе, а просто частина нашого життя.

ЗНАЙОМИМОСЯ З РІЗНИМИ КУЛЬТУРАМИ

У світі багато різних мов, традицій і звичаїв, що робить його яскравим і неповторним. Люди в різних країнах говорять по-своєму, святкують різні свята, носять традиційний одяг і готують улюблені страви. Але попри ці відмінності ми всі можемо спілкуватися, дружити та вчитися одне в одного. Допмагаючи дітям досліджувати різноманіття культур через мову, музику, їжу та свята, ми вчимо їх поваги, відкритості та радості від пізнання світу. Знайомство з особливостями різних культур дарує дітям нові враження та розширює їхній світогляд.

«БІНГО РІЗНОМАНІТТЯ».

Вам знадобляться:

- ◆ картки для бінго із зображеннями предметів, що символізують різні культури (наприклад, індійське сарі, палички для їжі, сомбреро);
- ◆ великий набір картинок із тими ж зображеннями.

Роздайте дітям картки для бінго. Показуйте зображення та запитуйте:

- ◆ «Що це?»
- ◆ «З якої культури походить цей предмет?» тощо.

Той, хто перший заповнить п'ять клітинок по горизонталі, вертикалі чи діагоналі, виграє.

«КОСТЮМИ НАРОДІВ СВІТУ».

Запропонуйте дітям роздивитися одяг і поговорити про культуру, з якої він походить. Запитайте:

- ◆ «Хто носить цей одяг?»
- ◆ «Чому цей стиль одягу важливий у цій культурі?»

«МУЗИКА ДЛЯ ВСІХ».

Вам знадобляться:

- ◆ аудіозаписи музики різних культур;
- ◆ зображення різних музичних інструментів.

Прослухайте разом із дітьми фрагменти музики різних народів світу та обговоріть її:

- ◆ «З якої культури ця музика?»
- ◆ «Які інструменти використовуються для її виконання?»

Додайте музику з різних куточків світу до фонового супроводу творчих чи рухових занять.

«ВІТАННЯ СВІТУ».

Знайомлячи дітей із різними країнами, розкажіть, як саме вітаються в цих країнах. Ось як кажуть «Привіт» у різних країнах: «Hello», «Bonjour», «Hola». Підкресліть, як чудово, що ми можемо вчитися одне в одного.

МОВА НЕ ЛИШЕ СЛОВЕСНА. Розкажіть дітям, що деякі люди «говорять руками» — мовою жестів. Покажіть кілька простих жестів (як сказати жестовою мовою «привіт» — помахати рукою). Зверніть увагу, що жестова мова відрізняється в різних країнах. В Україні є українська жестова мова.

ВІЗУАЛЬНИЙ СУПРОВІД У ГРУПІ. Створіть у групі візуальні матеріали, які будуть продовжувати тему різноманіття. Це можуть бути зображення людей різного віку, статі, з різним кольором шкіри або ж іграшки, наприклад, ляльки, які можуть мати різний колір шкіри чи етнічні ознаки.

ВИХОВУЄМО ДРУЖЕЛЮБНІСТЬ ТА ЕМПАТІЮ

Дружелюбність та емпатія — це основа для формування толерантності та розуміння різноманіття. Діти, які вчаться розпізнавати емоції, співчувати та підтримувати однолітків, з більшою ймовірністю прийматимуть відмінності між людьми та поважатимуть їх.

Навчаємо розпізнавати емоції

Діти краще розумітимуть почуття інших, якщо навчатися їх визначати.

- ◆ Використовуйте картки з емоціями та запитуйте: «Що відчуває цей хлопчик / ця дівчинка?»
- ◆ Читайте книги, у яких герої переживають різні емоції, обговорюйте їхні почуття.
- ◆ Гра «**Дзеркало емоцій**»: діти повторюють міміку та емоції одне одного.

Заохочуємо взаємодопомогу

Коли діти допомагають одне одному, вони відчувають важливість доброти. Попросіть дітей допомагати іншим під час збирання на вулицю, ігор. А також не забувайте хвалити дітей за приязне ставлення, щоб закріпити позитивну поведінку. Також дієвим інструментом виховання взаємодопомоги є командні ігри, у яких діти разом досягають мети, підтримують одне одного та отримують позитивні емоції у процесі.

ЩО ПОЧИТАТИ ПРО РІЗНОМАНІТТЯ

Книга казок «Іскорки суперсил» (автори — М. Артеменко, А. Музиченко, Г. Ткачук). З історій про Іскорок — Бринь, Жуж, Пума та Міо — малюки дізнаються про дружбу, почуття та емоції, навчаться важливих навичок, в тому числі емпатії, толерантності.

«Елмер» (автор — Д. Маккі). Улюблена книга багатьох малюків, яка розповідає про картатого слона, який відрізнявся від усіх інших сірих слонів. Історія вчить дітей, що кожен має свої особливості й саме це робить нас унікальними.

«Зайчик-нестрибайчик та його смілива мама» (авторка — О. Драч-ковська). Історія про зайчика, який не вмів стрибати, як його однолітки. Книга вчить дітей поняття інклюзії, адже зайчик так само, як і інші зайчики, хоче ходити до садочка та школи, хоча шлях до цього непростий.

«Різноманітність людей» (автори — Т. Стус, М. Кошулінська). Книга-ілюстрація відображає концепцію толерантності у всій своїй глибині. Всі ми різні, але це не перешкоджає нам бути близькими. Незалежно від наших емоцій, соціального статусу, зовнішності, віку, статі чи темпераменту ми можемо обирати свої ролі в житті, але залишаємося сім'єю, маємо спільні цілі й любимо одне одного.

для кожної дитини

